

HVOR BLEV DEN AF?

Danskernes tillid til politikere er forsvundet

Af Gitte Redder | @GitteRedder

Allan Christensen | @Journallan

Tirsdag den 22. december 2015, 05:00

Del:

Efter et politisk efterår med flygtningekrise og EU-afstemning er danskernes tillid til politikerne på et historisk lavpunkt. Hver fjerde dansker har nu 'meget lille tillid' til politikerne. Folketingets formand Pia Kjaersgaard siger ligeud, at Folketinget ikke kan leve med at befolkningens tillid til politikerne er så lav.

»Det er afgjort et problem for folkestyret, og vi er nødt til at tage det alvorligt. Jeg synes ikke, at vi kan leve med, at befolkningens tillid til politikerne ligger så lavt,« siger folketingsformand, Pia Kjaersgaard (DF).

Foto: Scanpix/Thomas Lekkfeldt

På vej på juleferie efter et turbulent politisk år med folketingsvalg, flygtningekrise og folkeafstemning får Lars Løkke Rasmussen, Mette Frederiksen, Kristian Thulesen Dahl og alle de andre folketingsmedlemmer nu en rigtig dårlig julegave fra vælgerne. En ny undersøgelse viser nemlig, at befolkningens tillid til politikerne på Christiansborg er helt i bund og i nyere tid aldrig har været ringere.

Seks ud af ti danskere erklærer, at de har meget lille eller ret lille tillid til politikere i al almindelighed. Og ser man alene på den gruppe, der har svaret, at de har meget lille tillid til politikerne er det historisk højt, nemlig næsten hver fjerde vælger.

Det viser en ny undersøgelse, som Analyse Danmark har gennemført for Ugebrevet A4 blandt 1.000 repræsentativt udvalgte danskere i perioden fra 9. – 14. december.

Tilbage i 2011 var det ifølge det store valgprojekt fra Aarhus Universitet kun hver tiende vælger, der havde meget lille tillid til politikerne i al almindelighed. Sidste år var det hver sjette vælger, hvis tillid til politikerne kunne ligge på et meget lille sted. Og i år er det altså vokset

yderligere til knap hver fjerde vælger ifølge A4-undersøgelsen.

Et problem for folkestyret

Valgforsker ved Aarhus Universitet, professor Rune Stubager, mener, at sådanne mistillidstal bør ryste julefreden i ganske mange politikerhjem.

»Når andelen af vælgere, der har meget lille tillid til politikerne, vokser år for år, er det noget, som politikerne bør tage meget alvorligt,« siger han.

Formanden for Folketinget, Pia Kjærsgaard (DF), finder det nedslående, at Hr. og Fru Danmark i stigende grad mister tilliden til de folkevalgte.

»Det er afgjort et problem for folkestyret, og vi er nødt til at tage det alvorligt. Jeg synes ikke, at vi kan leve med, at befolkningens tillid til politikerne ligger så lavt,« siger hun.

Folketingets formand lægger ikke skjul på, at hun er alarmeret over, at tilliden til politikere styrtdykker. Derfor er hun også parat til at tage både en offentlig diskussion om problemet, ligesom hun allerede har taget fat internt i Folketinget.

»For det første synes jeg ikke, at befolkningen fortjener at have så ringe en tillid til os, og vi fortjener faktisk også selv et bedre omdømme. Folk får nogle gange indtryk af, at vi er sådan nogle sjuffer, men det passer ikke,« siger Pia Kjærsgaard og understreger, at hun oplever, at langt de fleste folketingsmedlemmer passer deres arbejde og tager det meget alvorligt.

Ned ad bakke siden 2007

Også Venstres politiske ordfører, Jakob Ellemann-Jensen, understreger, at politikerne skal tage befolkningens dalende tillid til politikerne alvorligt.

»Det er en skidt situation for det repræsentative demokrati, hvis et flertal i befolkningen ikke har tillid til de politikere, der repræsenterer dem, « siger han.

Et blik på de historiske tal over danskernes tillid til politikerne viser, at politikernes anseelse rent faktisk voksede frem til 2007. Men efter det, er det gået brat ned ad bakke.

Folketingets formand, Pia Kjærsgaard, mener, at årsagerne til den faldende tillid til de folkevalgte er mange og komplekse. Hele diskussionen omkring løftebrud, der især forfulgte den tidligere SR-regering, har ikke været fremmende for tilliden mellem politikere og vælgere, betoner hun.

Pia Kjærsgaard peger også på hyppige ministerrokader, som noget, der giver uro på bagsmækken og skaber en kløft af mistillid til en regering, der ikke bare trækker i arbejdstøjet men hele tiden skifter ud på ministerholdet.

»Var det otte gange, at Helle Thorning-Schmidt var ved Dronningen i forbindelse med en regeringsrokade? Det hjælper ikke på tilliden,« siger hun.

Altså, der er for meget karrieropolitik og for lidt idealisme på Christiansborg.

Pia Kjærsgaard, formanden for Folketinget (DF)

Partihop og flygtningekrise

Heller ikke partihoppere, der skifter parti midt i en folketingsperiode, fremmer befolkningens respekt for og tillid til folkestyret, anfører Pia Kjærsgaard.

»Vi har lige oplevet det nu igen, hvor Jens Rohde har meldt sig ud af Venstre og ind i Radikale. Og da SF blev splittet og senere gik ud af regering, var der mange, der hoppede over i et andet parti. Altså, der er for meget karrieropolitik og for lidt idealisme på

Christiansborg. Det er klart, at når man stemmer på en politiker fra et bestemt parti ved et valg, og så står politikerens pludselig i et andet parti, øger det ikke troværdigheden,« lyder bandbulen fra Pia Kjærsgaard, der i øvrigt selv skiftede sin partibog i Fremskridtspartiet ud med Dansk Folkeparti, da hun stiftede partiet for tyve år siden.

Derudover peger hun på, at den store flygtningekrise kan spille ind på den faldende tillid.

»Hvis folk føler sig magtesløse i forhold til den enorme flygtningekrise, har de kun et sted, hvor de kan vende blikket hen og det er på os politikere, der skal forsøge at løse problemet. Og hvis vi står og virker lige så magtesløse, er vi lidt ude og sejle,« siger Pia Kjærsgaard.

“ Vi kan godt forsøge at tørre det af på pressen, men i sidste ende falder det tilbage på os.

Jakob Ellemann-Jensen (V)

Produkt af den manglende tillid

Også Alternativets politiske leder, Uffe Elbæk, kan nikke genkendende til befolkningens stigende mistillid til politikerne. Rent faktisk er netop det en væsentlig del af hele Alternativets eksistensgrundlag.

»Det er selvfølgelig noget, der bekymrer mig voldsomt, og det er jo netop en af grundene til, at vi startede Alternativet. Her arbejder vi jo blandt andet for at kunne gå fra det repræsentative demokrati til det involverende demokrati, hvor vi involverer folk mere direkte« siger Elbæk.

Han peger på, at det blandt andet er manglende gennemsigtighed omkring den politiske beslutningsproces, som får danskerne til at miste tilliden til politikerne.

»Og så er der den negative symbiose, der er mellem medier og politik. I takt med, at der er en hårdere konkurrence medierne imellem, bliver hele konflikt-dynamikken skrevet op. Og det spiller sammen med et politisk miljø, der også gør en dyd ud af konflikten – blandt andet mellem regering og opposition. Men folk gider ikke. De slukker for fjernsynet eller stempler mentalt ud, når de bliver talt ned til,« siger Elbæk.

Alternativets leder opfordrer dog også politikerne til at se indad, hvis man skal gøre op med den stadigt større tillidskløft mellem befolkningen og de folkevalgte.

»Det er altid ubehageligt at skulle pege fingre ad andre. Men der har været et hav af sager, som ikke har set så charmerende ud for os politikere som branche. Der er mange kolleger, som er blevet hængt ud – mere eller mindre berettiget – og så begynder hele mediemøllen igen.«

“ Hvis man ikke har tillid til de politikere, der laver lovene, kan man jo frygte, at tilliden til lovene og dermed viljen til at rette sig efter lovene også mindskes.

Rune Stubager, professor og valgforsker på Aarhus Universitet

»Man kan starte med at opføre sig ordentligt«

Venstres politiske ordfører, Jakob Ellemann-Jensen peger også både på løftebruds-diskussionen og personsager som årsager til den stigende mistillid. Og han lægger ikke skjul på, hvem, der har ansvaret for udviklingen.

»Det har vi som politikere. Det er helt klart. Vi kan godt forsøge at tørre det af på pressen, men i sidste ende falder det tilbage på os.«

Venstres politiske ordfører bakker Uffe Elbæk op i, at politikerne også er nødt til at starte med

sig selv og gøre noget ved den politiske kultur på Christiansborg og måden, man debatterer med hinanden.

»Der er helt klart sager en gang imellem, hvor vi har brug for at være bedre kolleger over for hinanden. Helt aktuelt kan man se det med Esben Lunde Larsens ph.d.-afhandling, som er genstand for stor interesse på Christiansborg med samråd og så videre, som er på grænsen til det latterlige. Man kan starte med at opføre sig ordentligt. Jo flere, der gør det, jo bedre vil det gå.«

Risiko for at tilliden til lovene mindskes

Hvis de folkevalgte politikere ikke får genskabt befolkningens tillid til dem, advarer Rune Stubager om at det kan få vores politiske system og hele måden vores stabile samfund er bygget op på til at bryde sammen.

»Hvis udviklingen sætter sig og holder fast på lidt længere sigt, er det bekymrende. For hvis man ikke har tillid til de politikere, der laver lovene, kan man jo frygte, at tilliden til lovene og dermed viljen til at rette sig efter lovene også mindskes. Og så vil vi jo potentielt kunne ende i et noget andet samfund end det vi har været vant til at leve i,« siger han.

Selvom Rune Stubager understreger, at han ikke tror, at vores folkestyre bliver undergravet af manglende mistillid til politikerne her og nu, mener han, at der er grund til, at politikerne reagerer på tallene.

»De her advarselsslamper har lyst et stykke tid,« noterer han og henviser til, at borgernes tillid til politikerne er faldet og faldet i de seneste fem år.

Også valgforskeren forklarer borgernes mistillid til politikerne med blandt andet løftebrudsdiskussionen. Men også statsminister Lars Løkke Rasmussens stribe af belastende bilagssager, tøj køb på firmaets regning og dyre luksusrejser har fået tilliden til politikerne til at gå den forkerte vej, bedyrer han.

»Og så er A4-undersøgelsen i år gennemført, mens der var en ophedet debat omkring boligydelsen til pensionister, som Dansk Folkeparti og regeringen ville skære voldsomt. Det var et tillidsbrud for DF-vælgerne, der sikkert har spillet ind,« siger Rune Stubager og henviser til, at DF-vælgerne traditionelt har langt ringere tillid til politikerne end vælgerne generelt.

Det viser A4-undersøgelsen da også. Mens debatten om boligydelsen rasede, og inden regeringen og DF pillede besparelsen ud af finansloven, erklærede 77 procent af DF-vælgerne, at de kun havde meget lille eller ret lille tillid til politikerne.

Nej-sigere har lav tillid

Danskernes mistillid til politikerne er kommet yderligere i søgelyset efter folkeafstemningen om retsforbeholdet 3. december, hvor et flertal i befolkningen stemte nej. Det var samtidig også et nej til anbefalingerne fra et klart flertal i Folketinget, og både politikere og iagttagere har efterfølgende peget på mistilliden til politikerne som en forklaring på danskernes nej.

Analyse Danmarks undersøgelse viser da også, at der er et stort sammenfald mellem tilliden til politikerne og danskernes stemme ved EU-afstemningen.

Fire ud af fem nej-sigere har således 'meget lille' eller 'ret lille' tillid til politikerne, mens andelen med lav tillid hos ja-sigerne kun er halvt så stor.

Nej-sigernes store grad af mistillid til politikerne kommer ikke bag på Derek Beach, EU-forsker og lektor ved Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet.

Han har været med til at gennemføre en større vælgerundersøgelse i forbindelse med

folkeafstemningen om retsforbeholdet, hvor han har set de samme tendenser.

»Mistilliden til politikerne er en del af en større pakke af holdninger. Folk her vil også svare 'nej', hvis de for eksempel skulle tage stilling til: 'Kan en stemme som min blive hørt?' Det er folk, som ofte er fjernt fra det, man kan kalde den politiske elite. De er imod internationalisering, globalisering og som regel også indvandring,« siger Derek Beach.

Både Uffe Elbæk og Jakob Ellemann-Jensen anbefalede et ja ved folkeafstemningen 3. december. Og de er ikke overraskede over, at nej-sigerne i langt højere grad svarer, at de har mistillid til politikerne.

»Det hænger meget godt sammen med de argumenter, jeg blev mødt med. 'Jo jo, Europol og de 22 områder er sådan set fint nok, men vi har ikke tillid til, at I på Christiansborg formår at løfte det ansvar, som I får med en tilvalgsordning.' Det var den holdning, jeg mødte,« forklarer Ellemann.

Uffe Elbæk supplerer:

»Det har også været min egen vurdering, at folkeafstemning ikke bare var et nej til retsforbeholdet, men også et nej til Christiansborg og i anden omgang Bruxelles. Det er helt klart et billede på, at der er en stor mistillid til politikere og den måde, vi diskuterer politik på.

Nej til mere EU

Derek Beach advarer dog politikerne mod at springe til den konklusion, at det bare var på grund af manglende tillid til politikerne, at et flertal af politikerne trodsede flertallet på Christiansborg og stemte nej ved EU-afstemningen.

»Vores undersøgelse viser, at nej-sigerne er konsistente i deres holdninger. Folk har ikke stemt 'nej' bare fordi, at de ikke har tillid til Løkke, eller fordi Dansk Folkeparti anbefalede et 'nej'. Danskerne stemte først og fremmest nej til mere EU.«

Hvis politikerne genvinder tilliden fra befolkningen, vil det så ændre danskernes syn på EU?

»Nej, det kan man ikke være sikker på, for de to ting hænger ikke nødvendigvis sammen. Man skal huske på, at danskerne også stemte nej i 1992 (Maastricht-traktaten, red.) og i 2000 (euro-afstemningen, red.) selvom der var større tillid til politikerne dengang,« siger Derek Beach.

Han påpeger, at befolkningens manglende tillid til politikerne ikke er noget dansk særtilfælde.

»Med den stigende mistillid har man fat i et større fænomen, som ikke bare gælder i Danmark. Man ser det i hele Europa og også i USA.«

Slut med uro og spil i folketingssalen

Folketingets formand Pia Kjaersgaard har et nytårsønske om, at danskernes tillid til de folkevalgte politikere retter sig næste år. Og hun har allerede taget fat, siger hun.

»Jeg har fra første færd taget fat om de mindre ting, der også kan have betydning. Det irriterer folk, når der er uro i folketingssalen, og når der bliver brugt for mange sociale medier, eller der kommer en deputation fra Fyn eller Jylland til et udvalgsmøde i Folketinget, og så viser det sig, at der kun er dukket ganske få folketingsmedlemmer op,« siger hun.

Pia Kjaersgaard fremhæver, at folketingsmedlemmer skal vise, at man tager folk alvorligt ved at komme til udvalgsmøder, når der er en deputation langvejsfra, ligesom man aldrig skal sidde i folketingssalen og morer sig over en fodboldkamp på sin smartphone eller spille spil.

»Jeg tror, at mange i tilhørerlogerne eller når de ser tv fra Folketingssalen bliver ærgerlige, hvis der er for meget brug af sociale medier. Alt har en balance, og selvom de sociale medier er et arbejdsredskab, så skal det ikke tage overhånd. Folk bliver vrede, og det forstår jeg

godt«, siger hun og lægger ikke skjul på, at tablets i folketingsalen skal bruges med omhu, når hun sidder i formandsstolen.

Og så er der medierne. Pia Kjærsgaards nytårsønske omfatter også en opsang til journalisterne, som ifølge hende puster til personsager og skandaler.

»Journalisters troværdighedsproblem er nogenlunde lige så stor som politikernes. Og jeg mener helt klart, at pressen har et medansvar for den faldende tillid til politikerne.«

Copyright © 2014 | Ugebrevet A4

Islands Brygge 32D | 2300 København S | T: +45 27837130 | E: [Kontakt os](#)